

Kašel v ordinaci praktického lékaře – jeho diagnostika a léčba

MUDr. Ján Dindoš

Plicní a všeobecný praktický lékař, Neratovice

Kašel je normální obranný reflex charakteristický svým prudkým a usilovným výdechem, jehož cílem je očistit dýchací cesty od cizích těles a cizorodých látek. Symptomem se stává, když přetrvává. Pak se jeho obranný význam mění v komplikaci, která nutí pacienta, aby vyhledal svého praktického lékaře. Dle četnosti výskytu se považuje kašel za jeden z nejčastějších symptomů, pro který pacient vyhledá svého lékaře. Tato situace platí pro celý svět, Českou republiku nevyjímaje. Navíc probíhající pandemie covidu-19 od roku 2019 jeho frekvenci ještě zvýšila. Často je ale podceňovaným příznakem závažného onemocnění, jehož rozpoznání je právě úkolem praktického lékaře. Nejednou je na rozpoznání příčiny kašle nutná mezioborová spolupráce praktika, internisty, pneumologa a alergologa nebo otorinolaryngologa a gastroenterologa.

Klíčová slova: akutní kašel, chronický kašel, spirometrie, skiagram hrudníku, covid-19.

Diagnosing and treating cough in the general practitioner's surgery

Cough is a normal protective reflex characterised by a vigorous and forceful exhalation the aim of which is to clear the airways of foreign bodies and foreign substances. When persistent, it becomes a symptom. This is when its protective function turns into a complication that urges the patient to see their general practitioner. In terms of prevalence, cough is regarded as one of the most frequent symptoms for which patients seek medical attention. This situation applies globally, including the Czech Republic. Moreover, since 2019, the ongoing covid-19 pandemic has increased its rates! However, it is often a neglected symptom of a serious condition the recognition of which is the very task of the general practitioner. Not uncommonly, recognising the cause of cough requires interdisciplinary collaboration of the general practitioner, internist, pulmonologist, and allergist or ENT specialist and gastroenterologist.

Klíčová slova: acute cough, chronic cough, spirometry, chest skiagram, covid-19.

Kašel a lásku neutajíš... (starořímské přísloví)

Formy kašle

Prvotně musíme rozlišovat podle časového průběhu kašle na akutní, subakutní a chronický. Dle původní klasické definice Irwina (1) se jednalo o chronický kašel tehdy, když trval více než 3 týdny. Irwin sám později svoji definici opravil, a dobu od 3 do 8 týdnů trvání kašle označil jako kašel subakutní, většinou postinfekční etiologie (2, 3). O chronickém kašli mluvíme v případě, že trvá více než 8 týdnů (3). K chronickému kašli dochází často tím, že akutní kašel pacient zanedbal. Každý praktik zná a má ve

své praxi pacienta, který přišel až poté, když roky trvající kašel vedl k výrazným potížím. V USA je chronický kašel pátým nejčastějším symptomem v ordinacích praktických lékařů. Jen za léky proti kašli vydají Američané 800 milionů dolarů ročně (4).

Dělení kašle podle délky trvání u dospělých:

Akutní	Subakutní	Chronický
Méně než 3 týdny	3 až 8 týdnů	Více než 8 týdnů

Kašel může být suchý, záchvatovitý nebo produktivní s vykašláváním sputa, které může být různé kvality. Někdy se suchý kašel změní v produktivní, záleží na epidemiolo-

gické situaci, roční sezóně, výskytu alergenů, expozici cigaretovému kouři a podobně (tab. 2).

Tab. 2. Formy kašle

Akutní	Akutní zhoršení chronického kašle	Chronický
Záchvatovitý	Sezónní	Permanentní
Suchý	Dráždivý s minimální expektorací	Produktivní

Patofyziologie kašle

Fyziologický kašel je obranným reflexem, jehož receptory jsou jednak ve velkých dýchacích cestách (larynx, trachea a velké bronchy), ale i ve faryngu, paranazálních dutinách, do-

MUDr. Ján Dindoš
Plicní ordinace Neratovice
mudr.dindos@tiscali.cz

Cit. zkr.: Med. Praxi. 2023;20(1):25-33

Článek přijat redakcí: 2. 10. 2022

Článek přijat k publikaci: 20. 1. 2023